

NÂNG CAO HIỆU QUẢ GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC NGHỀ NGHIỆP CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y KHOA VINH

Bùi Hồng Ngọc

Phòng Quản lý sinh viên và Ký túc xá, trường Đại học Y khoa Vinh

Tóm tắt: Đạo đức nghề nghiệp là nền tảng cốt lõi trong đào tạo nhân lực y tế, quyết định chất lượng chăm sóc sức khỏe và niềm tin của xã hội đối với đội ngũ thầy thuốc. Trong bối cảnh đổi mới giáo dục đại học và yêu cầu ngày càng cao đối với người hành nghề y, việc giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên y khoa trở thành nhiệm vụ cấp thiết. Bài viết tập trung phân tích vai trò, thực trạng giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên Trường Đại học Y khoa Vinh, đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác giáo dục đạo đức nghề nghiệp, góp phần hình thành đội ngũ cán bộ y tế vừa giỏi chuyên môn, vừa sáng y đức.

Từ khóa: đạo đức nghề nghiệp, sinh viên y khoa, giáo dục y đức, Đại học Y khoa Vinh.

ENHANCING THE EFFECTIVENESS OF PROFESSIONAL ETHICS EDUCATION FOR STUDENTS AT VINH MEDICAL UNIVERSITY

Abstract: Professional ethics constitutes a fundamental pillar in the training of healthcare professionals, determining the quality of healthcare services and shaping public trust in medical practitioners. In the context of higher education reform and the increasingly stringent requirements placed on medical practice, professional ethics education for medical students has become an urgent task. This paper analyzes the role and current status of professional ethics education for students at Vinh Medical University, and proposes several solutions to enhance its effectiveness, thereby contributing to the development of healthcare professionals who are both professionally competent and ethically grounded.

Keywords: professional ethics, medical students, medical ethics education, Vinh Medical University.

Nhận bài: 26/12/2025

Phản biện: 19/01/2026

Duyệt đăng: 24/01/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Ngành y là một nghề nghiệp đặc thù, gắn liền với sinh mệnh, sức khỏe và phẩm giá con người. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng căn dặn: “Lương y phải như từ mẫu”, nhấn mạnh vai trò đặc biệt của đạo đức trong hành nghề y. Trong bối cảnh hiện nay, bên cạnh những tiến bộ vượt bậc của khoa học công nghệ y học, vẫn tồn tại những biểu hiện suy giảm y đức, ảnh hưởng tiêu cực đến hình ảnh người thầy thuốc và chất lượng dịch vụ y tế.

Đối với sinh viên Trường Đại học Y khoa Vinh là những cán bộ y tế tương lai việc giáo dục đạo đức nghề nghiệp ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường có ý nghĩa quyết định. Vì vậy, nghiên cứu về nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên y khoa là yêu cầu cấp thiết cả về lý luận và thực tiễn.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Đạo đức nghề nghiệp y khoa

Có nhiều định nghĩa về Đạo đức nghề nghiệp y khoa nhưng theo chúng tôi hiểu một cách ngắn gọn và súc tích nhất: Đạo đức nghề nghiệp y khoa là hệ thống các chuẩn mực, nguyên tắc và giá trị đạo đức chi phối nhận thức, thái độ và hành vi của người hành nghề y trong quá trình chăm sóc, bảo vệ và nâng cao sức khỏe con người. Các chuẩn mực này thể hiện qua tinh thần trách nhiệm, lòng nhân ái, sự tận tâm, tôn trọng người bệnh và tuân thủ quy định chuyên môn.

2.2. Vai trò của giáo dục đạo đức nghề nghiệp đối với sinh viên y khoa

Giáo dục đạo đức nghề nghiệp giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong quá trình đào tạo sinh viên y khoa, bởi đây là nền tảng hình thành nhân cách, thái độ và hành vi nghề nghiệp của người thầy thuốc tương lai. Khác với nhiều ngành nghề khác, hoạt động nghề nghiệp trong lĩnh vực y tế gắn trực tiếp với sức khỏe, tính mạng và phẩm giá con người, do đó yêu cầu cao không chỉ về trình độ chuyên môn mà còn về phẩm chất đạo đức.

Thứ nhất, giáo dục đạo đức nghề nghiệp góp phần hình thành nhân cách và bản lĩnh nghề nghiệp cho sinh viên y khoa. Thông qua việc tiếp cận các chuẩn mực y đức, sinh viên dần xây dựng được ý thức trách nhiệm, lòng nhân ái, sự tận tâm và tinh thần tôn trọng người bệnh. Đây là những phẩm chất cốt lõi giúp sinh viên định hướng đúng đắn trong học tập, rèn luyện và hành nghề sau này, tránh những biểu hiện lệch chuẩn về đạo đức trong môi trường y tế.

Thứ hai, giáo dục đạo đức nghề nghiệp giúp sinh viên gắn kết kiến thức chuyên môn với thái độ và hành vi nghề nghiệp chuẩn mực. Trong quá trình học tập và thực hành lâm sàng, sinh viên không chỉ tiếp thu kiến thức y học mà còn học cách ứng xử, giao tiếp và đưa ra quyết định phù

hợp về mặt đạo đức. Việc được trang bị nền tảng y đức giúp sinh viên xử lý đúng đắn các tình huống nghề nghiệp phức tạp, bảo đảm an toàn cho người bệnh và tuân thủ các quy định chuyên môn.

Thứ ba, giáo dục đạo đức nghề nghiệp góp phần nâng cao chất lượng đào tạo và uy tín của cơ sở đào tạo y khoa. Sinh viên có đạo đức nghề nghiệp tốt sẽ thể hiện tác phong nghiêm túc, thái độ chuẩn mực trong học tập và thực tập, qua đó tạo dựng hình ảnh tích cực của nhà trường trong hệ thống đào tạo nhân lực y tế. Đồng thời, đây cũng là yếu tố quan trọng giúp đáp ứng yêu cầu của xã hội về đội ngũ cán bộ y tế vừa “giỏi y thuật, sáng y đức”.

Thứ tư, giáo dục đạo đức nghề nghiệp còn có vai trò định hướng giá trị và trách nhiệm xã hội cho sinh viên y khoa. Thông qua các hoạt động trải nghiệm, phục vụ cộng đồng và thực hành lâm sàng, sinh viên được bồi dưỡng tinh thần cống hiến, ý thức phục vụ nhân dân và trách nhiệm đối với sức khỏe cộng đồng. Điều này giúp sinh viên nhận thức rõ vai trò xã hội của nghề y, từ đó hình thành động cơ học tập và hành nghề đúng đắn.

Thứ năm, trong bối cảnh tác động mạnh mẽ của kinh tế thị trường và những thách thức đạo đức trong y học hiện đại, giáo dục đạo đức nghề nghiệp đóng vai trò then chốt trong việc phòng ngừa và hạn chế các hành vi vi phạm y đức. Việc được giáo dục, rèn luyện thường xuyên về đạo đức nghề nghiệp giúp sinh viên nâng cao khả năng tự kiểm soát hành vi, giữ vững chuẩn mực đạo đức và bản lĩnh nghề nghiệp trước những cám dỗ và áp lực trong thực tiễn hành nghề.

2.3. Thực trạng giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên Trường Đại học Y khoa Vinh

2.3.1. Những kết quả đạt được

Đối tượng khảo sát là 200 sinh viên hệ đại học chính quy của Trường Đại học Y khoa Vinh, bao gồm sinh viên các ngành Y khoa; Điều dưỡng và Kỹ thuật xét nghiệm y học từ năm thứ nhất đến năm thứ tư. Công cụ khảo sát là phiếu hỏi tự điền, gồm 15 câu hỏi xoay quanh các nội dung: nhận thức về đạo đức nghề nghiệp y khoa, mức độ được giáo dục y đức trong chương trình đào tạo, thái độ và hành vi đạo đức trong học tập và thực hành lâm sàng. Dữ liệu được xử lý bằng phương pháp thống kê mô tả.

Bảng 1. Đặc điểm chung của đối tượng khảo sát

Nội dung	Số lượng (người)	Tỷ lệ (%)
Giới tính		
Nam	82	41,0
Nữ	118	59,0
Ngành đào tạo		
Y khoa	96	48,0
Điều dưỡng	64	32,0
Kỹ thuật xét nghiệm y học	40	20,0
Năm học		
Năm thứ nhất	46	23,0
Năm thứ hai	54	27,0
Năm thứ ba	58	29,0
Năm thứ tư	42	21,0

- Nhận thức của sinh viên vai trò của đạo đức nghề nghiệp trong ngành y

Bảng 2. Nhận thức của sinh viên về vai trò của đạo đức nghề nghiệp y khoa

Mức độ đánh giá	Số lượng (người)	Tỷ lệ (%)
Rất quan trọng	185	92,5
Quan trọng	12	6,0
Ít quan trọng	3	1,5
Không quan trọng	0	0,0
Tổng	200	100,0

Kết quả khảo sát cho thấy, đa số sinh viên có nhận thức tích cực về vai trò của đạo đức nghề nghiệp trong ngành y: 92,5% sinh viên cho rằng đạo đức nghề nghiệp là yếu tố rất quan trọng đối với người thầy thuốc; 6,0% đánh giá là quan trọng và chỉ 1,5% cho rằng đạo đức nghề nghiệp ít quan

trọng hoặc chưa thực sự cần thiết. Điều này cho thấy sinh viên đã có nhận thức khá đầy đủ về vị trí, vai trò của y đức trong hành nghề y.

- *Đánh giá của sinh viên về mức độ giáo dục đạo đức nghề nghiệp trong chương trình đào tạo*

Bảng 3. Đánh giá của sinh viên về mức độ giáo dục đạo đức nghề nghiệp trong chương trình đào tạo

Mức độ đánh giá	Số lượng (người)	Tỷ lệ (%)
Đầy đủ	49	24,5
Khá đầy đủ	116	58,0
Chưa đầy đủ	28	14,0
Rất hạn chế	7	3,5
Tổng	200	100,0

Khi được hỏi về mức độ được trang bị kiến thức và kỹ năng liên quan đến đạo đức nghề nghiệp trong quá trình học tập: 58,0% sinh viên đánh giá ở mức khá đầy đủ; 24,5% cho rằng đầy đủ. 14,0% nhận định chưa đầy đủ. 3,5% cho rằng rất hạn chế.

Kết quả này cho thấy mặc dù nhà trường đã chú trọng giáo dục đạo đức nghề nghiệp, song nội dung và hình thức triển khai vẫn chưa đáp ứng đầy đủ kỳ vọng của một bộ phận sinh viên.

- *Thái độ và hành vi đạo đức của sinh viên trong học tập và thực hành*

Có 85,0% sinh viên cho biết luôn tuân thủ quy định về tác phong, thái độ khi tiếp xúc với người bệnh trong quá trình thực tập. 78,5% chủ động rèn luyện kỹ năng giao tiếp và ứng xử nghề nghiệp. Tuy nhiên, 21,5% thừa nhận đôi khi còn lúng túng trong xử lý các tình huống đạo đức phát sinh trong môi trường lâm sàng. Đáng chú ý, có 18,0% sinh viên cho rằng áp lực học tập và thời gian thực hành hạn chế là nguyên nhân khiến việc rèn luyện đạo đức nghề nghiệp chưa được chú trọng đúng mức.

- *Nhu cầu của sinh viên trong việc nâng cao giáo dục đạo đức nghề nghiệp*

Khảo sát cũng ghi nhận nhu cầu rõ rệt của sinh viên trong việc tăng cường giáo dục đạo đức nghề nghiệp: 76,0% sinh viên mong muốn được học nhiều hơn thông qua tình huống thực tế và ca bệnh điển hình; 68,5% đề xuất tăng cường lồng ghép y đức trong các học phần lâm sàng; 54,0% mong muốn được tham gia nhiều hơn các hoạt động trải nghiệm, khám chữa bệnh cộng đồng và hoạt động thiện nguyện.

Kết quả này cho thấy sinh viên không chỉ nhận thức được vai trò của đạo đức nghề nghiệp mà còn

có nhu cầu thực sự trong việc được rèn luyện y đức một cách thực chất và gắn với thực tiễn nghề nghiệp.

Từ kết quả các khảo sát trên có thể thấy, sinh viên Trường Đại học Y khoa Vinh có nhận thức tương đối tốt về đạo đức nghề nghiệp và ý thức rõ vai trò của y đức trong hành nghề y. Tuy nhiên, việc giáo dục đạo đức nghề nghiệp vẫn còn thiên về lý thuyết, thiếu chiều sâu và chưa tạo được nhiều cơ hội cho sinh viên rèn luyện thông qua trải nghiệm thực tế. Đây là cơ sở quan trọng để nhà trường tiếp tục điều chỉnh nội dung, phương pháp giáo dục đạo đức nghề nghiệp trong thời gian tới.

2.3.2. Những hạn chế trong giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên đại học Y khoa Vinh

Về nội dung giáo dục đạo đức nghề nghiệp còn thiên về lý thuyết, chưa thực sự gắn kết chặt chẽ với thực tiễn hành nghề y. Trong chương trình đào tạo hiện nay, các kiến thức về y đức chủ yếu được truyền tải thông qua một số học phần riêng lẻ, trong khi việc lồng ghép đạo đức nghề nghiệp vào các môn học chuyên ngành và hoạt động lâm sàng chưa được triển khai đồng bộ. Điều này khiến sinh viên gặp khó khăn trong việc vận dụng các chuẩn mực đạo đức vào các tình huống cụ thể trong thực tế.

Về phương pháp giáo dục đạo đức nghề nghiệp chưa thật sự đa dạng và hấp dẫn. Việc giảng dạy vẫn chủ yếu dựa trên hình thức thuyết giảng, ít sử dụng các phương pháp dạy học tích cực như phân tích tình huống đạo đức, nghiên cứu ca bệnh hay thảo luận nhóm. Do đó, mức độ tham gia chủ động của sinh viên còn hạn chế, chưa phát huy được vai trò trung tâm của người học trong quá trình rèn luyện đạo đức

nghề nghiệp.

Về công tác đánh giá kết quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp còn mang tính hình thức. Hiện nay, việc đánh giá chủ yếu dựa vào kết quả học tập các học phần lý thuyết, trong khi các tiêu chí đánh giá về thái độ, hành vi và phẩm chất đạo đức trong học tập và thực hành lâm sàng chưa được xây dựng một cách cụ thể và thống nhất. Điều này dẫn đến khó khăn trong việc theo dõi, điều chỉnh và nâng cao hiệu quả giáo dục y đức cho sinh viên.

Về môi trường rèn luyện đạo đức nghề nghiệp trong thực hành lâm sàng còn nhiều hạn chế. Áp lực công việc tại các cơ sở thực tập, thời gian hướng dẫn sinh viên còn hạn chế khiến việc kèm cặp, uốn nắn hành vi đạo đức chưa được chú trọng đúng mức. Một số sinh viên chưa có nhiều cơ hội được tham gia trực tiếp vào các tình huống chăm sóc người bệnh để rèn luyện thái độ và kỹ năng ứng xử nghề nghiệp.

2.3.3. Những nguyên nhân trong giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên đại học Y khoa Vinh

Một là, chương trình đào tạo y khoa còn nặng về chuyên môn, thời lượng dành cho giáo dục đạo đức nghề nghiệp còn hạn chế. Trong bối cảnh yêu cầu ngày càng cao về kiến thức và kỹ năng chuyên môn, nội dung giáo dục y đức đôi khi chưa được ưu tiên tương xứng, dẫn đến việc triển khai chưa sâu và chưa liên tục.

Hai là, nhận thức của một bộ phận sinh viên về vai trò của đạo đức nghề nghiệp chưa đầy đủ. Một số sinh viên còn coi trọng kết quả học tập chuyên môn hơn việc rèn luyện phẩm chất đạo đức, xem y đức là nội dung phụ trợ, chưa gắn liền với năng lực hành nghề thực tế.

Ba là, năng lực và điều kiện tổ chức giáo dục đạo đức nghề nghiệp của đội ngũ giảng viên còn chưa đồng đều. Không phải giảng viên nào cũng được đào tạo bài bản về phương pháp giáo dục y đức hoặc có nhiều kinh nghiệm trong xử lý các tình huống đạo đức nghề nghiệp. Bên cạnh đó, vai trò nêu gương của một số cán bộ hướng dẫn lâm sàng đôi khi chưa được phát huy đầy đủ.

Bốn là, tác động của mặt trái cơ chế thị trường và áp lực xã hội cũng ảnh hưởng không nhỏ đến việc giáo dục và rèn luyện đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên. Những biểu hiện tiêu cực trong thực tiễn hành nghề y nếu không được định hướng, phân tích và giáo dục kịp thời có thể tác động đến nhận thức và thái độ nghề nghiệp của sinh viên.

2.3.4. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên

Trường đại học Y khoa Vinh

Thứ nhất, đổi mới nội dung giáo dục đạo đức nghề nghiệp theo hướng gắn với thực tiễn: Nội dung giáo dục đạo đức nghề nghiệp cần được xây dựng một cách hệ thống, đảm bảo tính cập nhật và phù hợp với thực tiễn hành nghề y hiện nay. Bên cạnh các chuẩn mực y đức truyền thống, cần bổ sung các nội dung liên quan đến đạo đức trong y học hiện đại như bảo mật thông tin người bệnh, đồng thuận điều trị, đạo đức trong nghiên cứu y sinh học và ứng xử nghề nghiệp trong bối cảnh chuyển đổi số. Việc lồng ghép giáo dục đạo đức nghề nghiệp vào các học phần chuyên môn, đặc biệt là các học phần lâm sàng, sẽ giúp sinh viên nhận thức rõ mối liên hệ giữa kiến thức y học và trách nhiệm đạo đức trong hành nghề.

Thứ hai, đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tích cực và trải nghiệm: Cần chuyển từ phương pháp giảng dạy thiên về truyền thụ lý thuyết sang các phương pháp dạy học tích cực, lấy người học làm trung tâm. Việc sử dụng tình huống đạo đức, nghiên cứu ca bệnh, thảo luận nhóm, đóng vai và phản biện sẽ giúp sinh viên rèn luyện kỹ năng phân tích, đánh giá và ra quyết định trong các tình huống đạo đức cụ thể. Thông qua quá trình tham gia chủ động, sinh viên không chỉ hiểu mà còn biết cách vận dụng các chuẩn mực đạo đức vào thực tiễn học tập và thực hành nghề nghiệp.

Thứ ba, phát huy vai trò nêu gương của giảng viên và cán bộ hướng dẫn lâm sàng: Giảng viên và cán bộ y tế tham gia đào tạo có vai trò đặc biệt quan trọng trong giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên. Thái độ, tác phong, cách ứng xử của giảng viên và bác sĩ hướng dẫn trong quá trình giảng dạy, thực hành lâm sàng có tác động trực tiếp đến nhận thức và hành vi của sinh viên. Do đó, nhà trường cần chú trọng bồi dưỡng phẩm chất đạo đức, kỹ năng sư phạm và ý thức trách nhiệm nghề nghiệp cho đội ngũ giảng viên, coi đây là một trong những yếu tố then chốt quyết định hiệu quả giáo dục y đức.

Thứ tư, tăng cường hoạt động trải nghiệm, thực hành và phục vụ cộng đồng: Giáo dục đạo đức nghề nghiệp chỉ thực sự hiệu quả khi sinh viên được rèn luyện trong môi trường thực tiễn. Nhà trường cần tạo điều kiện để sinh viên tham gia các hoạt động khám chữa bệnh nhân đạo, chăm sóc sức khỏe cộng đồng, tình nguyện vì người nghèo và các chương trình y tế dự phòng. Thông qua những hoạt động này, sinh viên có cơ hội trải nghiệm thực tế, rèn

luyện lòng nhân ái, tinh thần trách nhiệm xã hội và ý thức phục vụ người bệnh, từ đó củng cố các giá trị đạo đức nghề nghiệp một cách bền vững.

III. KẾT LUẬN

Giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên Trường Đại học Y khoa Vinh là nhiệm vụ mang tính chiến lược, góp phần đào tạo đội ngũ thầy

thuốc vừa có trình độ chuyên môn cao, vừa có phẩm chất đạo đức trong sáng. Việc kết hợp hài hòa giữa giáo dục lý thuyết và rèn luyện thực tiễn, giữa vai trò của nhà trường, giảng viên và bản thân sinh viên sẽ là chìa khóa nâng cao hiệu quả giáo dục y đức, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của xã hội đối với ngành y tế trong giai đoạn hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021). Thông tư số 17/2021/TT-BGDĐT ban hành Quy chế đào tạo trình độ đại học.

Bộ Y tế (1996). Quyết định số 2088/QĐ-BYT về việc ban hành Quy định về y đức. Hà

Bộ Y tế (2012). Chuẩn đạo đức nghề nghiệp của cán bộ y tế Việt Nam.

Trần Văn Bình, Lê Thị Hồng (2020). Thực trạng và giải pháp nâng cao giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên ngành y. Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam, số 34 (2), tr. 45-50.

Nguyễn Thị Minh Phương (2019). Giáo dục y đức cho sinh viên các trường đại học y trong giai đoạn hiện nay. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt, tr.112-115.